

Tänk sjelf! : utilistiskt flygblad. Årg. 3

82 Aa 343

National Library
of Sweden

TÄNK SJELF!

Lösnummerpris 10 öre.

Utilistiskt flygblad.

3:de numret.

Utgivet af:
Viktor E. Lennstrand.

Anmälan.

På grund af det stora intresse, med hvilket de hittills utkomna tre numren af *Tänk sjelf* omfattas, kommer den fortfarande utgifvas och från den 15 oktober utkomna **regelbundet två gånger i månaden.**

Formatet blir något förändradt så att man lättare kan bevara och inbinda tidningen, och den kommer härnäst att tryckas på fint vitt glatt papper, så att den ser trevligare ut.

Liksom innehållet i de hittills utkomna numren i hufvudsak varit detsamma som förut eller samtidigt ställt i tidningen *Fritänkaren*, så blir äfven förhållandet härnäst, så att den som prenumererar på *Tänk sjelf* behöfver ej skaffa sig *Fritänkaren*.

Alla kommissionärer af *Tänk sjelf*, upptaga äfven **prenumerationen** i densamma och efter den 15 oktober kan man äfven prenumerera på den å hvilken postanstalt som helst i hela riket.

Utom postarvode kommer *Tänk sjelf* till årets slut att kosta

endast 50 öre!

De följande numren komma bland annat att innehålla: **Hjvarar Strömers porträtt och biograf**, **Kyrkoherden Per Nymanssons porträtt och biograf**, **torsatt skriftväxling mellan kyrkoherden Per Nymansson och Viktor E. Lennstrand** bland annat om **det onda i världen och tillvaron af en allgud, vis och allsmäktigt gud.**

Dessutom kommer tidningen att utmärka sig för **samma omväxlande och gedigna innehåll** som de tre hittills utkomna numren.

Vi hoppas, att hvar och en som intresserar sig för fri forskning och fri diskussion öfver mensklighetens viktigaste lifsfrågor skall

skynda sig att prenumerera på *Tänk sjelf*!

Intingen hos vår kommissionär på platsen eller efter den 15 okt. å närmaste postanstalt.

Sålledes: den 15 oktober utkommer **nästa nummer** och sedan hvarannan vecka ett nytt nummer.

Säkra kommissionärer erhålla 25% rabatt.

Rekviritioner insändas till **Expeditionen för *Tänk sjelf* Engelbrotsgatan 43 B. Stockholm.** (OBS! den nya adressen!)

Lösnummer af *Tänk sjelf* finnes i **Helsingborg** hos Gummessons Tidningsexpedition, Borgströms cigarrhandel, Arbetets expedition och Urmakare Ljungkvist;

i **Malmö** i Gamla tidningskontoret och Allmänna tidningskontoret, Engelbrotsgatan;

i **Kristianstad** i C. A. Eklundhs cigarraffär;

i **Ystad** hos svartvaran J. W. Tönnesen;

i **Gammelstorp** och **Ysane** hos Avg. Joh. Lökvist;

i **Hörby** & Hörby-Postens expedition; i **Lund** i Nya cigarrboden, Danströget; i **Landskrona** hos N. H. Wahlström; i **Bjuv** hos Jöns Anderson.

OBS! På alla dessa ställen kan och **prenumereras** på tidningen.

Viktor E. Lennstrand.
Utgifvare och redaktör.

På det upplagens storlek närmelovs mätte kunna bestämmas vore vi tackssamma om våra kommissionärer med senaste till Expeditionen, Engelbrotsgatan 43 B. Stockholm, ville insända rekvisitioner å det antal exemplar de anse sig kunna afsätta.

Robert Ingersoll.

Fritänkare jag nämns, det är min heder. Friböran är jag och jag tänker fritt.
Ur *Döbeln vid Jutas*.

Det är ej någon obekant vi i dag presentera.

Vi känna honom alla, sedan vi läste "Fria tankar": de af Edv. Fredin för 6 år sedan utgifna föredrag.

Han kom till oss som en ny värld i vårt lif, i våra tankar och känslor.

Och vi ha sedan dess älskat honom och vördat honom som brytare för den väg vi nu vandra.

Ikke som om han var den förste som vågade kritisera våra fäders

tro, den rena evangeliska läran — ej heller voro hans tankar eller ord nya — men hans värtalighet var öfverträffelig, hans allvar gripande, hans bevis enkla och träffande.

På föga mer än tre veckor var också första upplagan af "Fria tankar" utsåld.

Och tusenden bland våra egne landsmän se i Robert Ingersoll sin andlige fader och räkna sitt nya lif från den dag, de läste hans föredrag.

Han är född den 11 aug. 1833. Hans fader var prest. Hans hem var kristligt. Men Bob var aldrig pietist. Redan som ung disputerade han med de troende om de eviga straffan.

1862 blef han öfverste i inbördeskriget, i hvilket han utmärkte sig för sin tapperhet och sin humanitet.

Som advokat och jurist har han vunnit ett stort namn och anses som en af Amerikas bäste lagkarlar.

1872 erbjöds han ministerposten i Tyskland. Vi kunna ej annat än djupt beklaga att han afböjde den, ty hans vistelse i Berlin skulle förvisso blifvit af oberäknelig betydelse.

Nu bor han i New-York och egnar sitt intresse och alla sina krafter åt fritänkeriet. Han håller ofta föredrag och ställer de kristne till rätta inför vetenskapens och förnuftets domstol.

Ingen man i Amerika utöfvar för närvarande så stort inflytande som öfverste Ingersoll. Ingen har så många personliga vänner och fiender. Ingen är der så afhållen och så hatad, så höjd till skynarne och så kastad i smutsen.

Efterverldens dom skall moderera ytterligheterna, men säkert gifva honom en plats bland de främste i vår tid.

Hans uppgift är att rensa bort oröret på det religiösa området. Och i detta arbete är han stor. Denna sin lifsuppgift har han fyllt som en hel karl.

Han är en modig man. Ikke endast som offentlig personlighet, då han djert träder upp mot traditionernas envælde. Utan äfven som enskild, då han t. ex. för att skydda en annans, ville i ett historiskt ögonblick offra sitt eget lif.

Förtrogen vän till den ädle James Garfield, befann sig Ingersoll i presidentens följe den dag då denne stupade för Guiteaus kula. Det första skottet aflossades så obemärkt, att ingen kunnat skydda Garfield, men då Ingersoll såg mördaren för andra gången höja sitt vapen, kastade han sig för sin vän och skulle ovilkorligen, äfven han, fallit offer för det amerikanska statssystemets brister, om icke nidingen blifvit ögonblickligen gripen och afväpnad.

Ett sådant drag ur hans lif vittnar mer än hundra föredrag.

Sveriges fritänkare bringa sin store amerikanske hjelte sin hyllning.

Men vill naturvetenskaperna gå utom naturen, då behöfves inga skolor, då kunde man blott bedja gud om upplysning. Men gud är sådan, att det menniskan kan förvärfva sig sjelf gifver han icke omedelbart.

Ingen bibeltroende bör derför frukta naturvetenskaperna. De äro för detta lifvet mensklighetens högste välgörare. De lära menniskan att allt mer känna naturen och använda dess krafter till sin nytta och blifva på sitt sätt naturens herre. När engång den elektriska kraftens mångfaldiga användningssätt blifva kända, skall mindre menskligt arbete behöfvas, mindre lidande finnas och mera välbefinnande vara rådande inom menskligheten.

Men vill naturvetenskaperna gå utom naturen, då går den öfver gränsen och kommer in på ett främmandt område, der den, om den skall utträtta något, måste upphöra att vara naturvetenskap. Den måste hälla sig inom materiens gränser. Menskloppet kan den noggrant studera och beskrifva, men andan kommer den icke åt. Hvarken med mikroskop, teleskop eller annat instrument skall den upptäcka någon ande i menskloppet eller på något annat ställe i universum. Kunde ande upptäckas med materiella ögon, då vore den ingen ande. Den vore materia och vore underkastad förändring liksom denna. Naturvetenskapen bör alltså förstå, att den aldrig kan intränga på andens eller andeverldens område eller härom gifva något tillförlitligt utlåtande. Detta

är lika omöjligt som att upptäcka anden sedan den lemnat kroppen.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

En sak bör uppmärksammas och den är, att alla icke kunna få lika visshet eller bli lika mycket inspirerade. Denna olikhet härrör dels af olika yttre betingelser och dels af olika hänfärdighet åt gud. De som uppväxt i okunnighet och insupit falska föreställningar och icke härifrån blifvit befriade, äro mindre mottagliga för högre ljus. Olika mottaglighet är orsak till olika gudomlig inflytelse. Ju mera anden blifvit frigjord från allt som är stridande mot gud, utbildad och åt gud hänfärdigt, dess mera kan den uppfyllas af guds visshet. Den olika mottagligheten hos de bibliske författarne är orsak till den olika graden af inspiration, som tydligen framstår då man jemför det gamla testamentets författare med det nya. Utveckling är nödvändig för att kunna mottaga ljus. Liksom man icke för ett småskolebarn kan göra det klart som en studerande vid universitet kan fatta, så kunde icke heller gud för gamla testamentets män, som i mycket, stodo på barnomens ståndpunkt, göra sin sanning så klar som han kunde göra sedan Jesus i nya testamentets morgon genom lära och lif gjort gud och hans vilja mera känd. Att gud icke på tvångets utan på frihetens och den fria utvecklingens väg gör sig och sin vilja känd för menniskor bör vara klart för oss. Och då undra vi mindre öfver det myckna, menskliga som isynerhet på vissa ställen i gamla testamentet uppenbarar sig. Dessa författare stodo på sin tids liksom reformatorn Luther stod på sin tids ståndpunkt. Lika litet som vi kunna begära att Luther skulle för tre och ett halft århundrade sedan kunnat tala så som han skulle hafva gjort om haft tillgång till våra tiders vetande, kunna vi begära att författarne i gamla testamentet skulle kunnat tala så som nya testamentets författare med tillgång till och delaktiga af ett högre ljus hafva gjort. Några af de förre hafva tillskrifvit gud sådant som för gud är en styggelse, såsom exempelvis misshandel och mord af både djur och menniskor, alldeles som regenter i vår tid kunna gifva gud äran för att de i strid mot hans femte bud dödat så många i fiendens här, att de vunnit seger.

Hafva vi öga för utvecklingen hos menniskan enligt såväl yttre betingelser som den henne medfödda friheten att göra sig till ett organ för gud så långt som det enligt dessa betingelser är möjligt, men icke längre, då undra vi icke öfver det successiva framåtskridandet till ljus hos de bibliske författarne, och vi begära lika litet att gud skulle gifva lika mycket ljus åt dem i gamla som åt dem i nya testamentet som vi begära att han skall gifva barnet den mognade mannens förstånd och insigt. Vi förstå att gud i förhållande till menniskan handlar i öfverensstämmelse med lagen för hennes frihetsutveckling.

P. Nymansson.

är lika omöjligt som att upptäcka anden sedan den lemnat kroppen.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

En sak bör uppmärksammas och den är, att alla icke kunna få lika visshet eller bli lika mycket inspirerade. Denna olikhet härrör dels af olika yttre betingelser och dels af olika hänfärdighet åt gud. De som uppväxt i okunnighet och insupit falska föreställningar och icke härifrån blifvit befriade, äro mindre mottagliga för högre ljus. Olika mottaglighet är orsak till olika gudomlig inflytelse. Ju mera anden blifvit frigjord från allt som är stridande mot gud, utbildad och åt gud hänfärdigt, dess mera kan den uppfyllas af guds visshet. Den olika mottagligheten hos de bibliske författarne är orsak till den olika graden af inspiration, som tydligen framstår då man jemför det gamla testamentets författare med det nya. Utveckling är nödvändig för att kunna mottaga ljus. Liksom man icke för ett småskolebarn kan göra det klart som en studerande vid universitet kan fatta, så kunde icke heller gud för gamla testamentets män, som i mycket, stodo på barnomens ståndpunkt, göra sin sanning så klar som han kunde göra sedan Jesus i nya testamentets morgon genom lära och lif gjort gud och hans vilja mera känd. Att gud icke på tvångets utan på frihetens och den fria utvecklingens väg gör sig och sin vilja känd för menniskor bör vara klart för oss. Och då undra vi mindre öfver det myckna, menskliga som isynerhet på vissa ställen i gamla testamentet uppenbarar sig. Dessa författare stodo på sin tids liksom reformatorn Luther stod på sin tids ståndpunkt. Lika litet som vi kunna begära att Luther skulle för tre och ett halft århundrade sedan kunnat tala så som han skulle hafva gjort om haft tillgång till våra tiders vetande, kunna vi begära att författarne i gamla testamentet skulle kunnat tala så som nya testamentets författare med tillgång till och delaktiga af ett högre ljus hafva gjort. Några af de förre hafva tillskrifvit gud sådant som för gud är en styggelse, såsom exempelvis misshandel och mord af både djur och menniskor, alldeles som regenter i vår tid kunna gifva gud äran för att de i strid mot hans femte bud dödat så många i fiendens här, att de vunnit seger.

Hafva vi öga för utvecklingen hos menniskan enligt såväl yttre betingelser som den henne medfödda friheten att göra sig till ett organ för gud så långt som det enligt dessa betingelser är möjligt, men icke längre, då undra vi icke öfver det successiva framåtskridandet till ljus hos de bibliske författarne, och vi begära lika litet att gud skulle gifva lika mycket ljus åt dem i gamla som åt dem i nya testamentet som vi begära att han skall gifva barnet den mognade mannens förstånd och insigt. Vi förstå att gud i förhållande till menniskan handlar i öfverensstämmelse med lagen för hennes frihetsutveckling.

P. Nymansson.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

En sak bör uppmärksammas och den är, att alla icke kunna få lika visshet eller bli lika mycket inspirerade. Denna olikhet härrör dels af olika yttre betingelser och dels af olika hänfärdighet åt gud. De som uppväxt i okunnighet och insupit falska föreställningar och icke härifrån blifvit befriade, äro mindre mottagliga för högre ljus. Olika mottaglighet är orsak till olika gudomlig inflytelse. Ju mera anden blifvit frigjord från allt som är stridande mot gud, utbildad och åt gud hänfärdigt, dess mera kan den uppfyllas af guds visshet. Den olika mottagligheten hos de bibliske författarne är orsak till den olika graden af inspiration, som tydligen framstår då man jemför det gamla testamentets författare med det nya. Utveckling är nödvändig för att kunna mottaga ljus. Liksom man icke för ett småskolebarn kan göra det klart som en studerande vid universitet kan fatta, så kunde icke heller gud för gamla testamentets män, som i mycket, stodo på barnomens ståndpunkt, göra sin sanning så klar som han kunde göra sedan Jesus i nya testamentets morgon genom lära och lif gjort gud och hans vilja mera känd. Att gud icke på tvångets utan på frihetens och den fria utvecklingens väg gör sig och sin vilja känd för menniskor bör vara klart för oss. Och då undra vi mindre öfver det myckna, menskliga som isynerhet på vissa ställen i gamla testamentet uppenbarar sig. Dessa författare stodo på sin tids liksom reformatorn Luther stod på sin tids ståndpunkt. Lika litet som vi kunna begära att Luther skulle för tre och ett halft århundrade sedan kunnat tala så som han skulle hafva gjort om haft tillgång till våra tiders vetande, kunna vi begära att författarne i gamla testamentet skulle kunnat tala så som nya testamentets författare med tillgång till och delaktiga af ett högre ljus hafva gjort. Några af de förre hafva tillskrifvit gud sådant som för gud är en styggelse, såsom exempelvis misshandel och mord af både djur och menniskor, alldeles som regenter i vår tid kunna gifva gud äran för att de i strid mot hans femte bud dödat så många i fiendens här, att de vunnit seger.

Hafva vi öga för utvecklingen hos menniskan enligt såväl yttre betingelser som den henne medfödda friheten att göra sig till ett organ för gud så långt som det enligt dessa betingelser är möjligt, men icke längre, då undra vi icke öfver det successiva framåtskridandet till ljus hos de bibliske författarne, och vi begära lika litet att gud skulle gifva lika mycket ljus åt dem i gamla som åt dem i nya testamentet som vi begära att han skall gifva barnet den mognade mannens förstånd och insigt. Vi förstå att gud i förhållande till menniskan handlar i öfverensstämmelse med lagen för hennes frihetsutveckling.

P. Nymansson.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

En sak bör uppmärksammas och den är, att alla icke kunna få lika visshet eller bli lika mycket inspirerade. Denna olikhet härrör dels af olika yttre betingelser och dels af olika hänfärdighet åt gud. De som uppväxt i okunnighet och insupit falska föreställningar och icke härifrån blifvit befriade, äro mindre mottagliga för högre ljus. Olika mottaglighet är orsak till olika gudomlig inflytelse. Ju mera anden blifvit frigjord från allt som är stridande mot gud, utbildad och åt gud hänfärdigt, dess mera kan den uppfyllas af guds visshet. Den olika mottagligheten hos de bibliske författarne är orsak till den olika graden af inspiration, som tydligen framstår då man jemför det gamla testamentets författare med det nya. Utveckling är nödvändig för att kunna mottaga ljus. Liksom man icke för ett småskolebarn kan göra det klart som en studerande vid universitet kan fatta, så kunde icke heller gud för gamla testamentets män, som i mycket, stodo på barnomens ståndpunkt, göra sin sanning så klar som han kunde göra sedan Jesus i nya testamentets morgon genom lära och lif gjort gud och hans vilja mera känd. Att gud icke på tvångets utan på frihetens och den fria utvecklingens väg gör sig och sin vilja känd för menniskor bör vara klart för oss. Och då undra vi mindre öfver det myckna, menskliga som isynerhet på vissa ställen i gamla testamentet uppenbarar sig. Dessa författare stodo på sin tids liksom reformatorn Luther stod på sin tids ståndpunkt. Lika litet som vi kunna begära att Luther skulle för tre och ett halft århundrade sedan kunnat tala så som han skulle hafva gjort om haft tillgång till våra tiders vetande, kunna vi begära att författarne i gamla testamentet skulle kunnat tala så som nya testamentets författare med tillgång till och delaktiga af ett högre ljus hafva gjort. Några af de förre hafva tillskrifvit gud sådant som för gud är en styggelse, såsom exempelvis misshandel och mord af både djur och menniskor, alldeles som regenter i vår tid kunna gifva gud äran för att de i strid mot hans femte bud dödat så många i fiendens här, att de vunnit seger.

Hafva vi öga för utvecklingen hos menniskan enligt såväl yttre betingelser som den henne medfödda friheten att göra sig till ett organ för gud så långt som det enligt dessa betingelser är möjligt, men icke längre, då undra vi icke öfver det successiva framåtskridandet till ljus hos de bibliske författarne, och vi begära lika litet att gud skulle gifva lika mycket ljus åt dem i gamla som åt dem i nya testamentet som vi begära att han skall gifva barnet den mognade mannens förstånd och insigt. Vi förstå att gud i förhållande till menniskan handlar i öfverensstämmelse med lagen för hennes frihetsutveckling.

P. Nymansson.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

En sak bör uppmärksammas och den är, att alla icke kunna få lika visshet eller bli lika mycket inspirerade. Denna olikhet härrör dels af olika yttre betingelser och dels af olika hänfärdighet åt gud. De som uppväxt i okunnighet och insupit falska föreställningar och icke härifrån blifvit befriade, äro mindre mottagliga för högre ljus. Olika mottaglighet är orsak till olika gudomlig inflytelse. Ju mera anden blifvit frigjord från allt som är stridande mot gud, utbildad och åt gud hänfärdigt, dess mera kan den uppfyllas af guds visshet. Den olika mottagligheten hos de bibliske författarne är orsak till den olika graden af inspiration, som tydligen framstår då man jemför det gamla testamentets författare med det nya. Utveckling är nödvändig för att kunna mottaga ljus. Liksom man icke för ett småskolebarn kan göra det klart som en studerande vid universitet kan fatta, så kunde icke heller gud för gamla testamentets män, som i mycket, stodo på barnomens ståndpunkt, göra sin sanning så klar som han kunde göra sedan Jesus i nya testamentets morgon genom lära och lif gjort gud och hans vilja mera känd. Att gud icke på tvångets utan på frihetens och den fria utvecklingens väg gör sig och sin vilja känd för menniskor bör vara klart för oss. Och då undra vi mindre öfver det myckna, menskliga som isynerhet på vissa ställen i gamla testamentet uppenbarar sig. Dessa författare stodo på sin tids liksom reformatorn Luther stod på sin tids ståndpunkt. Lika litet som vi kunna begära att Luther skulle för tre och ett halft århundrade sedan kunnat tala så som han skulle hafva gjort om haft tillgång till våra tiders vetande, kunna vi begära att författarne i gamla testamentet skulle kunnat tala så som nya testamentets författare med tillgång till och delaktiga af ett högre ljus hafva gjort. Några af de förre hafva tillskrifvit gud sådant som för gud är en styggelse, såsom exempelvis misshandel och mord af både djur och menniskor, alldeles som regenter i vår tid kunna gifva gud äran för att de i strid mot hans femte bud dödat så många i fiendens här, att de vunnit seger.

Hafva vi öga för utvecklingen hos menniskan enligt såväl yttre betingelser som den henne medfödda friheten att göra sig till ett organ för gud så långt som det enligt dessa betingelser är möjligt, men icke längre, då undra vi icke öfver det successiva framåtskridandet till ljus hos de bibliske författarne, och vi begära lika litet att gud skulle gifva lika mycket ljus åt dem i gamla som åt dem i nya testamentet som vi begära att han skall gifva barnet den mognade mannens förstånd och insigt. Vi förstå att gud i förhållande till menniskan handlar i öfverensstämmelse med lagen för hennes frihetsutveckling.

P. Nymansson.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

En sak bör uppmärksammas och den är, att alla icke kunna få lika visshet eller bli lika mycket inspirerade. Denna olikhet härrör dels af olika yttre betingelser och dels af olika hänfärdighet åt gud. De som uppväxt i okunnighet och insupit falska föreställningar och icke härifrån blifvit befriade, äro mindre mottagliga för högre ljus. Olika mottaglighet är orsak till olika gudomlig inflytelse. Ju mera anden blifvit frigjord från allt som är stridande mot gud, utbildad och åt gud hänfärdigt, dess mera kan den uppfyllas af guds visshet. Den olika mottagligheten hos de bibliske författarne är orsak till den olika graden af inspiration, som tydligen framstår då man jemför det gamla testamentets författare med det nya. Utveckling är nödvändig för att kunna mottaga ljus. Liksom man icke för ett småskolebarn kan göra det klart som en studerande vid universitet kan fatta, så kunde icke heller gud för gamla testamentets män, som i mycket, stodo på barnomens ståndpunkt, göra sin sanning så klar som han kunde göra sedan Jesus i nya testamentets morgon genom lära och lif gjort gud och hans vilja mera känd. Att gud icke på tvångets utan på frihetens och den fria utvecklingens väg gör sig och sin vilja känd för menniskor bör vara klart för oss. Och då undra vi mindre öfver det myckna, menskliga som isynerhet på vissa ställen i gamla testamentet uppenbarar sig. Dessa författare stodo på sin tids liksom reformatorn Luther stod på sin tids ståndpunkt. Lika litet som vi kunna begära att Luther skulle för tre och ett halft århundrade sedan kunnat tala så som han skulle hafva gjort om haft tillgång till våra tiders vetande, kunna vi begära att författarne i gamla testamentet skulle kunnat tala så som nya testamentets författare med tillgång till och delaktiga af ett högre ljus hafva gjort. Några af de förre hafva tillskrifvit gud sådant som för gud är en styggelse, såsom exempelvis misshandel och mord af både djur och menniskor, alldeles som regenter i vår tid kunna gifva gud äran för att de i strid mot hans femte bud dödat så många i fiendens här, att de vunnit seger.

Hafva vi öga för utvecklingen hos menniskan enligt såväl yttre betingelser som den henne medfödda friheten att göra sig till ett organ för gud så långt som det enligt dessa betingelser är möjligt, men icke längre, då undra vi icke öfver det successiva framåtskridandet till ljus hos de bibliske författarne, och vi begära lika litet att gud skulle gifva lika mycket ljus åt dem i gamla som åt dem i nya testamentet som vi begära att han skall gifva barnet den mognade mannens förstånd och insigt. Vi förstå att gud i förhållande till menniskan handlar i öfverensstämmelse med lagen för hennes frihetsutveckling.

P. Nymansson.

är lika omöjligt som att upptäcka anden sedan den lemnat kroppen.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

En sak bör uppmärksammas och den är, att alla icke kunna få lika visshet eller bli lika mycket inspirerade. Denna olikhet härrör dels af olika yttre betingelser och dels af olika hänfärdighet åt gud. De som uppväxt i okunnighet och insupit falska föreställningar och icke härifrån blifvit befriade, äro mindre mottagliga för högre ljus. Olika mottaglighet är orsak till olika gudomlig inflytelse. Ju mera anden blifvit frigjord från allt som är stridande mot gud, utbildad och åt gud hänfärdigt, dess mera kan den uppfyllas af guds visshet. Den olika mottagligheten hos de bibliske författarne är orsak till den olika graden af inspiration, som tydligen framstår då man jemför det gamla testamentets författare med det nya. Utveckling är nödvändig för att kunna mottaga ljus. Liksom man icke för ett småskolebarn kan göra det klart som en studerande vid universitet kan fatta, så kunde icke heller gud för gamla testamentets män, som i mycket, stodo på barnomens ståndpunkt, göra sin sanning så klar som han kunde göra sedan Jesus i nya testamentets morgon genom lära och lif gjort gud och hans vilja mera känd. Att gud icke på tvångets utan på frihetens och den fria utvecklingens väg gör sig och sin vilja känd för menniskor bör vara klart för oss. Och då undra vi mindre öfver det myckna, menskliga som isynerhet på vissa ställen i gamla testamentet uppenbarar sig. Dessa författare stodo på sin tids liksom reformatorn Luther stod på sin tids ståndpunkt. Lika litet som vi kunna begära att Luther skulle för tre och ett halft århundrade sedan kunnat tala så som han skulle hafva gjort om haft tillgång till våra tiders vetande, kunna vi begära att författarne i gamla testamentet skulle kunnat tala så som nya testamentets författare med tillgång till och delaktiga af ett högre ljus hafva gjort. Några af de förre hafva tillskrifvit gud sådant som för gud är en styggelse, såsom exempelvis misshandel och mord af både djur och menniskor, alldeles som regenter i vår tid kunna gifva gud äran för att de i strid mot hans femte bud dödat så många i fiendens här, att de vunnit seger.

Hafva vi öga för utvecklingen hos menniskan enligt såväl yttre betingelser som den henne medfödda friheten att göra sig till ett organ för gud så långt som det enligt dessa betingelser är möjligt, men icke längre, då undra vi icke öfver det successiva framåtskridandet till ljus hos de bibliske författarne, och vi begära lika litet att gud skulle gifva lika mycket ljus åt dem i gamla som åt dem i nya testamentet som vi begära att han skall gifva barnet den mognade mannens förstånd och insigt. Vi förstå att gud i förhållande till menniskan handlar i öfverensstämmelse med lagen för hennes frihetsutveckling.

P. Nymansson.

Men hvarför tala härom vid tal om inspirationen? Emedan inspirationen rör endast sådant som menniskan af sig sjelf icke kan fatta och hvartil naturvetenskapen aldrig kan tränga, såsom gud, ande, andeverld och frälsningen genom Kristus, guds son. Dessa verkligheter måste inhemtas genom uppenbarelse, ty på annat sätt får man ingen kännedom om dem. Ingen kan derför härom bli viss genom en annans vetande eller tal om dem. Hvar och en måste i ett åt gud helt hänfärdigt sinne genom andeuppenbarelse få kännedom och visshet härom. Den enda menniskan kan härom icke meddela klarhet åt den andra. Genom af menniskor inhemtad kunskap får man ingen visshet. Man kan, då man af menniskor får höra något annat, lätt bli en tviffare. Men det som är besegladt i hjertat genom sanningens ande kan man icke betvifla.

</

hvarfor jag i dessa fragor skall tro kristendomens bibel mer än de andra...

Hvilket bevis har hr Nymansson för att en osynlig andeverld existerar? Hr Nymansson svarar: jag har den kristna uppenbarelse...

"Inspirationen rör sig endast om sådant som människans själ inte kan fatta"...

Nu återstår för de kristna teologerna endast att söka häfda bibelns inspiration i hvad den lärar om gud, Kristus o. d.

6) Så skriver hr Nymansson vidare, att alla kunna icke bli lika mycket inspirerade. Inspirationen behöfver vissa menskliga förutsättningar...

7) Herr Waldenström! Då jag för 12 år sedan på södra missionshuset i Gefle i en predikan hörde Eder säga...

1) Då Ni bestämt förnekar, att gud någonsin ångsat sig, men bibeln är en i sig själf tydligt säger att han upprepade gånger gjort detta...

brist på makt och möjlighet För en gudomlig allmakt hade hans egen vilja varit den enda förutsättningen...

Jag tror mig med denna korta granskning ha uppvissat att det med hänsyn till bibeln ej kan bli tal om någon inspiration eller uppenbarelse...

Viktor E. Lennstrand.

Lektor Waldenström förnekar bibeln.

En kristen som kommit in på fritänkarkärret.

Bibeln. Och då Herren såg, att människans ondska var stor på jorden...

Och herrns ord skedde till Samuel sålunda: Jag ångsat att jag gjort Saul till konung öfver Israel.

Och då Herren ångsat det onda som han hade talat mot dem.

Så säger Herren, Israels gud: om i stannan kvar i detta landet, skall jag uppbygga och icke nedrivna eder, planter och icke uppreka eder, ty jag ångsat det onda som jag gjort eder.

Nådig och barmhärtig är gud, långmodig och stor i nåd, och han ångsar det onda. Ho vet! Han torde ännu en gång ångsa sig!

Herren ångsat det onda. Det skall icke ske, sade Herren. - Herren ångsat det onda. Icke heller detta skall ske, sade Herren, Herren.

Herr Waldenström! Då jag för 12 år sedan på södra missionshuset i Gefle i en predikan hörde Eder säga...

Nu kommer jag igen. Och jag kommer, såsom jag äfven då gjorde, med bibeln, och jag framställer till Eder följande frågor:

att det icke är föruftigt att tro på en gud som ångsar sig, frågar jag - då jag med hänsyn till guds ångsat...

4) Måste Ni icke medgifva att vi fritänkare, som så göra, äro konsekventa och endast hafva dragit ut de logiska slutsatserna af edra premisser...

V. L.

Utilismen och vår tid.

Ur ett föredrag af Viktor E. Lennstrand.

Vid Utilistiska samfundets fjorde årsmöte söndagen den 9 augusti i U. S.-salen.

De, hvilka ej allenast se till ytan på de strömningar, som genomgård vid tid utan och hafva förmåga att blicka djupare ned, skola ovillkorligen finna, att verlden i dag befinner sig vid en vändpunkt...

Det är isynnerhet inom tvemne områden denna betydelsefulla omdömandeprocess gör sig gällande: det religiösa området och det sociala området...

Det är den afgörande kampen på det religiösa området vi utilister satt oss före att bringa till ett för vårt slagte lyckligt slut genom att ur sin rensa rensa bort det fördomarnes och den kristna trons ogräs...

Det är en strid för sanningen, en strid för vetenskapen, en strid för ljus och frihet vi utkämpa i den striden har hvarje ädelämnad och för släktens väl nitälskande man och kvinna sin plats gifven. Och de komma. Visserligen går det ännu ej så fort, men de komma dock, och de komma ej längre en och en, utan gruppvis...

Den nalkas omsider, denna stora, sköna dag, då vårt folk är upplyst, frigjort och lyckligt, och då utilismen allmänt, ej längre af en här och en der i tyshet utan af alla bildade och tänkande, skall erkännas som den högsta och rikligaste uppfattningen af vårt lif...

Det är ej några öfverdrifna förhoppningar jag här uttalar; det är inga öknens hägringar och villor, som endast skola gifva vandraren besvikenhet och missräkning - det är sanningen, sådan hvarje klarseende, nykter menskiska i vår tid ser den.

Hvem vägar bestrida detta? Hvem tviflar härpå? Hvem sitter här och skakar på hufvudet och tänker: det kommer aldrig att ske? Känner till och med icke hvarje kristen i vår tid, att kristendomen är en föräldrad religion, ett mytologiskt system af förstenede trosåror i strid mot tidens hela anda?

Hvem vägar i ett bildadt sällskap nu för tiden påstå, att bibeln är guds uppenbarade ord? Han skulle bli utskrädd. Hur många anse det verkliga för synd att gå på teatern eller företaga lustfärder på söndagen? Hur många äro samma kristna i dag?

Visst fins det ännu några hycklare och några okunnige, men fritänkarnes leder sedan dagligen och på orter, der man öskan dagligen ej vetat af annan litteratur än konfirmationsläsningens, studeras vår tidning och våra skrifter med stor uppmärksamhet och iver.

hur det var i början, måste känna sig stolt och glad öfver de resultat vi redan åstadkommit. Men, bröder, ännu hafva vi endast öfvat oss för det storartade arbete, som ligger framför oss...

V. L.

Utilismen och vår tid.

Ur ett föredrag af Viktor E. Lennstrand.

Vid Utilistiska samfundets fjorde årsmöte söndagen den 9 augusti i U. S.-salen.

De, hvilka ej allenast se till ytan på de strömningar, som genomgård vid tid utan och hafva förmåga att blicka djupare ned, skola ovillkorligen finna, att verlden i dag befinner sig vid en vändpunkt...

Det är isynnerhet inom tvemne områden denna betydelsefulla omdömandeprocess gör sig gällande: det religiösa området och det sociala området...

Det är den afgörande kampen på det religiösa området vi utilister satt oss före att bringa till ett för vårt slagte lyckligt slut genom att ur sin rensa rensa bort det fördomarnes och den kristna trons ogräs...

Det är en strid för sanningen, en strid för vetenskapen, en strid för ljus och frihet vi utkämpa i den striden har hvarje ädelämnad och för släktens väl nitälskande man och kvinna sin plats gifven. Och de komma. Visserligen går det ännu ej så fort, men de komma dock, och de komma ej längre en och en, utan gruppvis...

Den nalkas omsider, denna stora, sköna dag, då vårt folk är upplyst, frigjort och lyckligt, och då utilismen allmänt, ej längre af en här och en der i tyshet utan af alla bildade och tänkande, skall erkännas som den högsta och rikligaste uppfattningen af vårt lif...

Det är ej några öfverdrifna förhoppningar jag här uttalar; det är inga öknens hägringar och villor, som endast skola gifva vandraren besvikenhet och missräkning - det är sanningen, sådan hvarje klarseende, nykter menskiska i vår tid ser den.

Hvem vägar bestrida detta? Hvem tviflar härpå? Hvem sitter här och skakar på hufvudet och tänker: det kommer aldrig att ske? Känner till och med icke hvarje kristen i vår tid, att kristendomen är en föräldrad religion, ett mytologiskt system af förstenede trosåror i strid mot tidens hela anda?

Hvem vägar i ett bildadt sällskap nu för tiden påstå, att bibeln är guds uppenbarade ord? Han skulle bli utskrädd. Hur många anse det verkliga för synd att gå på teatern eller företaga lustfärder på söndagen? Hur många äro samma kristna i dag?

Visst fins det ännu några hycklare och några okunnige, men fritänkarnes leder sedan dagligen och på orter, der man öskan dagligen ej vetat af annan litteratur än konfirmationsläsningens, studeras vår tidning och våra skrifter med stor uppmärksamhet och iver.

är icke nöjd och tillfreds med dig sjelf och med det der eviga hyckleriet - ja, det är icke värdt du förnekar det, ty du är ej lycklig i den disharmoni, i hvilken du lefver; och du blir aldrig lycklig, förrän du kastat bort det gamla och börjat på nytt.

Du har kanske länge gått och tänkt på, om någon tid skall jag också låta skriva in mig hos de der utilisterna, men - jag skall vänta litet. Jag skall låta den första stormen riktigt gå öfver. Så fort förföljelsen slutat derför att man är utilist, då skall jag också bli det...

V. L.

Utilismen och vår tid.

Ur ett föredrag af Viktor E. Lennstrand.

Vid Utilistiska samfundets fjorde årsmöte söndagen den 9 augusti i U. S.-salen.

De, hvilka ej allenast se till ytan på de strömningar, som genomgård vid tid utan och hafva förmåga att blicka djupare ned, skola ovillkorligen finna, att verlden i dag befinner sig vid en vändpunkt...

Det är isynnerhet inom tvemne områden denna betydelsefulla omdömandeprocess gör sig gällande: det religiösa området och det sociala området...

Det är den afgörande kampen på det religiösa området vi utilister satt oss före att bringa till ett för vårt slagte lyckligt slut genom att ur sin rensa rensa bort det fördomarnes och den kristna trons ogräs...

Det är en strid för sanningen, en strid för vetenskapen, en strid för ljus och frihet vi utkämpa i den striden har hvarje ädelämnad och för släktens väl nitälskande man och kvinna sin plats gifven. Och de komma. Visserligen går det ännu ej så fort, men de komma dock, och de komma ej längre en och en, utan gruppvis...

Den nalkas omsider, denna stora, sköna dag, då vårt folk är upplyst, frigjort och lyckligt, och då utilismen allmänt, ej längre af en här och en der i tyshet utan af alla bildade och tänkande, skall erkännas som den högsta och rikligaste uppfattningen af vårt lif...

Det är ej några öfverdrifna förhoppningar jag här uttalar; det är inga öknens hägringar och villor, som endast skola gifva vandraren besvikenhet och missräkning - det är sanningen, sådan hvarje klarseende, nykter menskiska i vår tid ser den.

Hvem vägar bestrida detta? Hvem tviflar härpå? Hvem sitter här och skakar på hufvudet och tänker: det kommer aldrig att ske? Känner till och med icke hvarje kristen i vår tid, att kristendomen är en föräldrad religion, ett mytologiskt system af förstenede trosåror i strid mot tidens hela anda?

Hvem vägar i ett bildadt sällskap nu för tiden påstå, att bibeln är guds uppenbarade ord? Han skulle bli utskrädd. Hur många anse det verkliga för synd att gå på teatern eller företaga lustfärder på söndagen? Hur många äro samma kristna i dag?

Visst fins det ännu några hycklare och några okunnige, men fritänkarnes leder sedan dagligen och på orter, der man öskan dagligen ej vetat af annan litteratur än konfirmationsläsningens, studeras vår tidning och våra skrifter med stor uppmärksamhet och iver.

derskapets och jemlikhetens tolk bland barbarer - det tecken, i hvilket de, som då kämpade för ett bättre, hoppades seger.

Den föddes af längtan efter ett rättfärdighets tillstånd, ett jordiskt messiasrike - men tiden hade icke de krafter inne, som behöfdes för att realisera det. Och när presterna sågo detta, hittade de i stället på den andeliga himlen som ett surrogat och fuskade bort den egentliga meningen med deklamatorerna om det ideala gudariket, den blinda trons parad.

Och så blef kristendomen snart en sanningens bödel, frihetens fiende, krigets predikant, som mördade kättare, värmdo sig vid deras bål och njöt af att tortera dem.

Och i dag står den, en utlofvad vantro, i harnesk mot tidens anda och kämpar med rostiga vapen för despotismen, krigsmakten till lands och vatten, polissigdyktet, pennigvålden, okunnighet, förtryck och fördomar. Dess prester äro i såld hos det bestående och sjunga te dem till hvarje våldets triumf öfver rättvisan och öfver sanningens ärliga bekännelse.

Men här röra sig krafter i tiden, gripna af hat till lögn och humbug - krafter, som när tiden är, skola kasta troens murkade spillror med altarets på sophogen och lägga grund till mensklighetens Löga, Jussa tempelsalar, der det skall vara rum för alla - ett fadershus med många boningar - der hvern en ej skall vara de fattigas skyldighet, yttrandefrihet ej vidskopelens privilegium, rösträtt ej rikedomens förträde - slafveriet afskaffat.

Ett jordiskt himmelrike var det frågan om, ja - vi stå åter, der vi stodo för 1800 år sedan - det gäller nu, om släktet se'n dess har vunnit förmåga att skapa det, då det ju så totalt misslyckades förra gången.

Vi tro det, men skapelsesdagarna måste tolkas som perioder, för att kunna rätt förstås. En gång skall dock sjunde dagen bryta in, hvilans dag, sabbaten - den dag, då menniskan i frid kan få njuta sitt arbetes frukter och finna det "allt ganska godt".

V. L.

Den nya dagen.

Förtrycket stufas skall en gång: Det gryn en dag mer klar, då frihet löst ur bojans tvång på sin triumfvagn far. Då rätt mot makt till anfall går, då sanningen i harnesk står och veldars här till jorden slår och herskarspiran tar.

Hvad röst befäller stanna då det span, som segern styr? Hvems arm kan hindra drag framgå, fast egern ljuset skyr? Och denne djerfve, hvar fins den, som reser våldets tron igen, förtryckets mot förlänger än, då frihets morgon gryn?

Den ärans stund skall snart bli spord, den stund oss löftet sagt, då det en frikopt till jord strör sina skatters prakt. Tag frihet då din högtidskrud, din vidga fana svaja ljud, låt lefverof och fröjdjald förkunna sanningens makt.

Henry Ware d. y.

Moses eller Darwin.

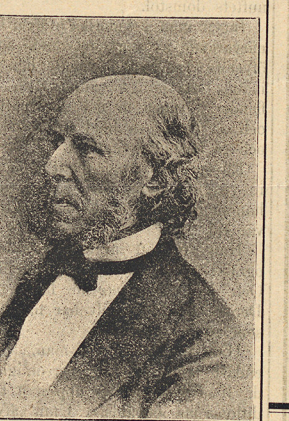
Den mosaiska skapelsehistorien, sådan den läres i de flesta af Europas folkskolor, är en förtviflans teori. Den sätter i början ett fullkomligt syndfritt människopar, hvars alla efterkommande till följe af syndafallet försämrades. Denna lära har vetenskapen emot sig.

Utvecklingsläran deremot är teorin om en allmän utveckling: läran om framstredande från ett ofullkomligt till ett fullkomligt. Denna lära är berisad och intet enda sakförhållande motsäger den. Den är löftet om en bättre framtid, den är hoppets lära och har i sig en ovärderlig pedagogisk kraft.

Misströstan och förtviflan! Mod och hopp! Nu han i att sjelfve välja. Professor Arnold Dodel-Port.

Det ovetbara.

Det sista spöket, som vandrar omkring i filosofiens rike, är känt under namnet "det ovetbara". Andar och troll flydde undan för kunskapens stigande ljus, men vidskopelens tycker sig ännu se ett mera obestämt något i formen af det oändliga, det obegräppliga idé, hvilken antages vara ett riktigt mysterium, som man ej får tvifla på. Några frukta det som en hemlig makt, andra vörda det såsom den samma fullkomligheten, andra åter älska det såsom det enda värddiga föremålet för deras längtan, och nästan alla, som i sina fanatiska visioner inbilla sig fatta det, böja sig ned och tillbedja det. Det är den moderna filosofiens Baal och äfven nittonde århundradets bildstormare

HERBERT SPENCER.

Han är utan tvifvel vår tids mest inflytelserike filosof.

Från London till San Francisco och i den andra riktningen till Sibirien brent studeras ifrigt hans värdefulla arbeten till upplysning och kunskap om naturens och utvecklings lagar och till skingrande af okunnighet, fördomar och vidskopelse.

Man har kallat vårt århundrade för Darwins och Spencers århundrade och säkert är att dessa båda män alltid skola komma att främst nämnas när efterverlden skall spörja hvilka det varit som fört släktet ut ur de kristna villorna till sann insigt i vetenskapens, sanningens och förnuftets rena lära.

Herbert Spencer är född den 27 april 1820. Hans fader och farfader voro lärare. I skolan gjorde han inga synnerliga framstog, utan ansågs vara ganska medelmåttigt begåfvad. För geometri, fysik och teckning hade han dock goda anlag. Derför blef han också ingenjör och fick anställning vid åtskilliga jernvägsbyggnader. Hans skriftställarverksamhet, som gjort hans namn stort, daterar sig från år 1850. "Utvecklingsläran" och "Grunderna för etiken" samt "Uppfostran" äro tre värdefulla arbeten, som blifvit öfversatta på vårt språk.

"Himmelriket är kommet hardt när."

De höge gudar stiga ej mer ifrån Olympen ner De verka blott igenom menniskor. Väll! Så låt oss verka.

De vota vi af erfarenheten, att gud icke värdar sig synnerligen om det menskliga lifvet. De funner, att vi tala allvarligt, ty vi mena allvarligt. Och jag vet: du

hafva ej frigit sig från denna fetisch. Under det att de förkastade det övernaturliga i dagens religiösa trosbekännelser, predika de om det övernaturliga i det mystiska ovetbara, som ej är tillgängligt för menslig erfarenhet, och de tyckas ej vara medvetna om denna sin inkonsekvens.

Dr Paul Carus.

O, tänk ej ondt emot din nästa!

O, tänk ej ondt emot din nästa Och döm ej hårdt hans fel och brott. Sök deremot i all hans bästa, Om du ett bättre öde fått.

O, tänk ej ondt ditt hjerta, Låt missnors törnen der ej gro; De stinga blott och vålla smärta, De störva hemligt själens ro.

O, tänk ej ondt emot din broder, Han kämpar samma strid som du, Och kanske hela lifsflojder Utur hans ögon pressas nu.

Ja, kanske då ditt hjerta tjuer Och onda tankar hos dig bo, Hans rop om hjälp ur djupet stiger Och gifva honom ingen ro.

Äro "de fem Mose böcker" inspirerade?

Robert Ingersoll.

Om Mose böcker äro inspirerade, då är civilisationen i våra dagar en villfarelse, ett brott. Det borde då icke finnas någon politisk frihet. Kätteri skulle trampas ned af de biggesta brutala fötter. Gifva män skulle efter behag kunna skilja sig ifrån sina hustrur, och göra sina barns mödrar till husvilla gråtande kringvandrerskor. Polygami borde praktiseras; kvinnan göras till slafvinnu; vi borde köpa hedningarnes söner och döttrar och för all tid göra dem till slafvar. Vi skulle sälja vårt eget kött och blod och hafva rättighet att döda våra slafvar. Män och kvinnor skulle stenas till döds, om de arbetade på den sjunde dagen. "Medier", sådana som hafva meddelande med andra, skulle brännas. Hvarje tillstympelse till andlig frihet skulle utplånas och förnufts heliga fackla skulle utsläckas i martyrens blod.

Är det icke mycket bättre och förnuftigare att säga att Mose böcker under det de innehålla några goda lagar, några sanningar, några visa och nyttiga saker, äfven blifvit vanställda och svårtade med sin tids vildhet? Är det icke mycket förståndigare och bättre att taga vara på det goda, men bortkastat det dåliga?

Låt oss erkänna det som vi veta är sant; att Moses misstog sig på tusentals saker; att skapelsehistorien icke är sann; att Edens trädgård är en myt; att ormen och kuskapens träd och människans syndfall äro inänt amat in fragmenter af gamla mytologier, för långa sedan förgångna och döda; att kvinnan ej skapades af ett reben; att ormen aldrig egt talformåga; att guds söner aldrig gifvit sig med människors döttrar; att historien om syndafloden och arken icke är fullkomligt sann; att Babels torn är ett missstag; att förbiustringen af tungomålen är barnsligt; att uppkomsten af regnbågen är narraktigt; att Methusaleth icke ledde nihundsextio år; att Enoch icke for upp i himmelen; att berättelsen om Sodom och Gomorra är otroligt; att det aldrig

regnat brinnande svafvel; att Loths hustru aldrig förvandlats till en saltstod; att Jakob aldrig vrickat höften genom att brottas med gud; att historien om Tamar kunde saklös hafva utslutits; att tron på Faraos drömmar icke är nödvändig för frälsning; att det betyder föga, huruvida Arons staf förvandlades till en orm eller icke; att af alla de under, som sägas hafva utförts i Egypten, det största undret är att någon någonsin trodde på dessa orimliga berättelser; att gud aldrig plågade de oskyldiga djuren för deras egares synder; att han icke dödade den stackars mjölnarefickans förstfödde bakom kvarnen till följe af Faraos brott; att flugor och grödor aldrig voro guds vredes sändebud; att icke löss och gräshoppor voro verkställare af hans vilja; att sjuttio personer icke förökade sig på två hundra femtio år till tre millioner; att tre prester icke kunde äta sexhundra dufvor på en dag; att skådan det på en messingsorm ej kunde utdraga gift ur blodet; att gud ej ingick i kompaniskap med bälgetingar, att de icke dödade folk blott för att de begärde att få något att äta; att han icke förklarade beredandet af härolja och smörjelse för ett brott, som måste straffas med döden; och att han icke på övernaturligt sätt förvarade kläder och läder; att han icke fruktade vilda djur; att han icke straffade kätteri med svärd och eld; att han icke var afundsjuk, hämdgirig och orättvis; att han hade fullkomlig kännedom om solen, månen och stjernorna; att han icke hotade folk med döden, därför att de äro det feta af en ox; att han aldrig tillsade Aron att draga knut för att utrona hvilkendera af tvänne getter skulle dödas; att han ej förbjöd att begagna kläder af halfylle; att om han hade afsnakt för dvergar, folk med platta näsor och för många fingrar, så borde han icke hafva skapat sådant folk; att han icke förtrände människooffer; att han icke gjorde invändningar mot uppöfandet af hästar; att han aldrig befälde enkor att spotta sina svågar i ansigtet; att åtskilliga hvarandra motsägande berättelser om samma händelse icke alla kunna vara sanna; att gud icke talade med Abraham, som en människas talar till en annan människa; att englar icke hade för vana att gå omkring på jorden och äta kalfstek, stekt i mjölk och smör, och gjorde öfverenskommelser om förstörandet af städer; att gud aldrig förvandlade sig till en eldflamma och hade tillhåll i en buske; att han aldrig sammanträdde med Moses på ett hotell och der försökte döda honom; att det var dåraktigt att utföra underverk för att förmå en konung att handla på ett visst sätt och sedan förhärda hans hjerta, så att han vägrade att göra det; att gud icke afhölls att döda judarne, därför att egypterne icke skulle skratta åt honom; att han ej i hemlighet dödade en man och sedan tillät liket att skriva en berättelse om begrafningen; att han aldrig trodde, att firmamentet var solidt; att han visste, att slafveri alltid var och skulle blifva ett afskyvärdt brott; att polygami är stinkande och smiltigt; att den tappre soldaten alltid skonar en afväpnad fiende; att endast grymma pultroner mördra de öfvervunne och hjälplösa; att intet språk kan förmå nog beteckna det rysliga i mordet af ett leende barn; att gud icke trängade efter dufvors och lams blod; att han icke älskade lukten af brändt kött; att han icke ästundade det hans altaren skulle bestänkas med blod; att han icke påstod, att ett folks synder kunde öfverflyttas på en get; att han icke trodde på hexor, trollkarlar, spöken och djeffar; att han icke inbillade sig, att harar idisla; att han aldrig trodde att det fans fyrfota foglar; att han icke under flere hundra

år skröt med att han hade besegrat en egyptisk konung; att en torr sticka ej sköt knoppar, blommade och bar mandel på en enda natt; att manna icke svalde och ihopkröp, så att hvar en endast kunde hopsamla precis en omer; att det aldrig var orätt att "försvara den fattiges sak"; att gud aldrig tillsade, att man icke skulle lefva i fred med sina grannar; att han icke tillbringade fyrtio nätter med Moses på berget Sinai för att gifva honom mönster att göra kläder, tänger, spillkummar och ljussaxar; att moderskapet icke är en synd; att fysisk vanskaplighet icke är ett brott; att försoning icke kan åstadkommas genom att utgjuta oskyldigt blod; att döddandet är en dufva öfver ett rinnande vatten icke kan förvandla dess blod till medicin; att en gud, som fördar kärlek, icke eger någon kännedom om människohjertat; att den som förskräcker vildar med starkt oväsen är ovärdig civiliserade människors kärlek; att den som dödar barnen för fädernas missgärningar är ett vidunder; att en oändlig gud aldrig hotade folk med skabb, att han aldrig utsände vilda roffjur att förstöra di-barn; att han aldrig befälde skändandet af flickor; att han aldrig ansåg patriotism för ett brott; att han aldrig befälde förgörandet af orödda barn; att han aldrig lät jorden öppna sig, och uppskula hustrur och barn, derfor att människor hade missagat honom; att han aldrig förtrände att människor skulle döda sina söner och bröder för att dermed heliggöra sig sjelfva; att vi icke kunna behaga gud med att tro på det otroliga; att lättrogenheten icke är någon dygd; att forskning icke är något brott; att alla sinnen skola vara fria; att all religiös förföljelse är vedervärdig för både gud och människor; att utan frihet är dygd omöjlig; att utan frihet kan icke kärlek existera; att det borde tillåtas hvarje människa tänka och fritt uttrycka sina tankar; att kvinnan är mannens jemnlige; att barn skola styras med kärlek och förstånd; att familjebanden äro heliga; att krig är ett afskyvärdt brott; att all intolerans födes af okunnighet och hat; att nutidens frihet är framtidens hopp; att det upplysta närvarande icke bör falla på knä och tillbedja det förlutnas barbari; och att hvarje fri, modig och upplyst man skulle offentlig förklara, att alla okunniga, nedriga och afskyvärda saker som bekräftas i de "inspirerade" Mose böcker icke äro guds ord, utan helt enkelt misslag.

att utvandrarna sedan. Bibeln säger att vattnet syntes dem "som en mur" på båda sidor. Häraf följer att de hafsviken ej var så särdeles djup, de ej kunde gå deröfver med tusentals personer i ledet. Antag 20 man i ledet, d. v. s. 150,000 led, och för hvarje led 5 fot. Detta gör en längd af nära 22 mil. Boskapen och trossen erfordrade väl en lika lång sträcka? Antag vidare att man rörde sig framåt med en hastighet af en 1/2 mil i timmen, så åtgår ej mindre än 87 timmar (3 1/2 dag) från det att det första ledet har beträtt sjöbottnen, innan turen kommer till sist ledet. Och likväl låter berättelsen ej blott hela detta tag hinna öfver på några timmar, utan äfven egyptierna hinna ned "midt i hafvet" — en ovanligt (för att ej säga omöjligt) snabb marsch i förhållande till den omständigheten, att man sedan behöfde 3 månader för att hinna fram till berget Horeb.

Tänker man sig åter (tvärt emot bibeln), att de öfvergingo Röda emot i en bred och 20 man djup marschordning, så ricker synbarligen hela hafsviken (Suez-viken) ej till.

Hur man än vill analysera denna saga, stöter man på orimligheter, blottade på förnuftigt innehåll. Berättelsen kan endast tros af den, som läser den utan hvarje tillstympelse till eftertanke. Att berättelsen har en kärna är sannolikt, men denna har synbarligen svårt ut till omöjliga proportioner, innan den uppsattes i skrift. Och denna onaturliga utsvällning kallar man "guddomlig inspiration", som bör utan vidare tros.

Den, som kan, han tage det!

Ingen dagtingan med hyckleriet.

"Kompromettera er, mina unga vänner, kompromettera er så tidigt som möjligt", sade Georger Brandes en gång i sitt tal i det frimnade danska studentsamfundet. Uppmaningen förefaller kanske underlig i första ögonblicket, men jag tror, att den är god. Åtminstone är detta min personliga erfarenhet. Vi växa ju nästan alla upp i hem, som verkligen äro eller kalla sig kristna och vilja anses så som sådana. För den, som från början varit omgifven af kristna bruk och pågesder, tillhört en familj, der man knappt tänkt sig möjligheten af att någon hyggelig människa kunde vara annat än kristen — och i den ställningen befinna sig ännu de flesta — för den förefaller det gerna, som vore det klokast och lugnast att hålla tyst med sin afvikande öfvertygelse och till det yttre rätta sig efter familjens önsknningar och vanor. Hvarför ställa till bråk och tvist och göra de andra smärta, när det bara gäller mindre viktiga saker, såsom bordsbörner, predikningar, kyrkbesök — eller t o m.

nattvardsgång? Då är det bättre att spara sina krafter till de viktiga, afgörande konflikterna, der samvetet tillåter någon halft. — Så tänker mången och handlar också derefter — eller rättare försöker att handla derefter. Ty han skall lyckas mycket dåligt; hans skamkompromiss, hvarje medgifvande, det må vara aldrig så litet, binder en med ett nytt band, och gör det svårare i dag än det var i går att taga det afgörande steget, att klargöra sin ställning inför sina närmaste.

Nej, man skall kompromettera sig så snart som möjligt. — Jag mins ännu så väl det ögonblick, då jag stod inför det första afgörandet. Jag trodde icke längre på bönhörelsen, sådan den läres och tros af de kristna, och jag hade fått klart för mig, att jag då också handlade riktigt genom att icke längre deltaga med de andra i de tanklöst frammullade bordsbönerna. Jag slutade att läsa bordsbönen, hvilket också medförde, först menande miner och påstötningar, sedan föreställningar; "det är ju ett så vackert bruk; du vill väl inte föregå dina yngre syskon med dåliga exempel o s v". Det stod naturligtvis på mig, och jag var ju icke heller så så svårt, när det gällde en så pass obetydlig sak. Men dermed var också den första segern vunnen; min ställning var starkare och friare än förut; och när nästa steg skulle tagas, gick det lättare än det annars skulle ha gjort.

Och nu, när alla vota, att jag är fullständigt fritänkare och jag icke på någon punkt behöfver vika från min öfvertygelse, hur mycket ärligare är icke detta, hur mycket bättre för begge parterna. Inga falska illusioner, intet hyckleri, intet skadligt och förödmjukande hänsyntagande! Och hvad som icke är minst viktigt: ett antal kristna ha fått lära sig, att det går bra för sig att lefva tillsammans med en fritänkare, och att också fritänkare understundom kunna vara hederligt och anständigt folk.

Derför är mitt råd till de unga: uppskjut icke den omdvikliga konflikten en enda dag och dagtinga icke längre med er öfvertygelse. Kompromettera er så tidigt som möjligt, alla skola vinna derpå.

Student.

Ett af bibelns underverk.

Det heter i 2 Mos. B. 12: 37-38: "Så gjorde Israels barn ifrån Rameses till Succoth sexhundratusen män till fots, förutom barn. Och mycket gement folk drog sig också med dem; och där för och gifva ganska mycken boskap". Enligt bibelns berättelse skedde öfvergången öfver Röda hafvet på en natt. Utvandrarna hade slagit sitt läger vid hafvet, då egyptierna upp hunno dem. "Moses räckte sin hand öfver hafvet, och Herren lät driva det bort genom ett starkt östänvärder i den hela natten och gjorde hafvet torr". Hafvet blef således torr under förmattan. Israeliterna satte sig i rörelse och gingo öfver hafvet. Egyptierna följde tätt efter. "Då räckte Moses sin hand öfver hafvet, och hafvet kom åter före morgonen i sin ström igen." (14: 12-27). — Israeliterna kunde svårigen bryta upp för än vid 12-tiden på natten, och redan "före morgonen" d. v. s. kl. 3 eller 4, voro de på andra stranden. Berättelsen gifver likväl vill handen, att öfvermarschen skedde på ett naturligt sätt alldeles som i våra dagar och derigenom framträder dess faktiska omöjlighet i så mycket tydligare dager, särskildt om man försöker analysera detsamma.

Enligt vanliga förhållanden måste man för hvarje stridbar person räkna 4 andra, dels kvinnor och barn, dels gamla personer. Härigenom kommer hela utvandringskaran att uppgå till 3,000,000 människor. Antaga vi vidare, att det fanns 3,000 familjefäder samt för hvarje en ko eller ox och 2 får eller getter, så får man en boskapsjord af 300,000 nöboskap och 600,000 får eller getter. Vidare måste det ha funnits en hel mängd fordon för transport af matvaror, tältper-sedlar och hvad de lånat af Egyptierna, äfvensom för föder åt boskapen; antag ett fordon för hvarje 60-tal familjefäder och 1,000 fodervagnar, hvil-ken gör inalles 6,000 fordon. Man tänke sig blott storleken af en läger-plats för en sådan mängd människor, boskap och tross! Af flera skal är det sannolikt att lägret var, i stort sedt fyrkantigt, och för så vidt människor och boskap något sänkr skulle kunna röra sig, kunde det näppeligen understiga 1 1/2 kvadratmil. Egyptierna, som följde efter, voro väl ej heller så få. Josephus uppskattar Faraos arméer till 50,000 ryttare och 200,000 man fotfolk förutom de 600 utvalde strids-vagnar, som bibeln omtalar. Låt oss också nedsätta denna numerär till 25,000 fotsoldater. Fördelades denna armé på led med 10 ryttare eller 15 fotsoldater i hvarje, och om resp. 15 och fem fots mellanrum mellan led, så måste afståndet mellan armékärens första och sista led hafva uppgått till nära två mil. Inberäknadt mellanaf-ståndet mellan egyptierna och Isra-eliterna, torde de förras eftertrupp hafva befunnit sig omkring 5 mil från hafsstranden, då de senare bröto upp. Dessa 5 mil tillryggalades dock på något mer än tre timmar. I sannin g bra marscheradt!

Och utvandrarna sedan. Bibeln säger att vattnet syntes dem "som en mur" på båda sidor. Häraf följer att de hafsviken ej var så särdeles djup, de ej kunde gå deröfver med tusentals personer i ledet. Antag 20 man i ledet, d. v. s. 150,000 led, och för hvarje led 5 fot. Detta gör en längd af nära 22 mil. Boskapen och trossen erfordrade väl en lika lång sträcka? Antag vidare att man rörde sig framåt med en hastighet af en 1/2 mil i timmen, så åtgår ej mindre än 87 timmar (3 1/2 dag) från det att det första ledet har beträtt sjöbottnen, innan turen kommer till sist ledet. Och likväl låter berättelsen ej blott hela detta tag hinna öfver på några timmar, utan äfven egyptierna hinna ned "midt i hafvet" — en ovanligt (för att ej säga omöjligt) snabb marsch i förhållande till den omständigheten, att man sedan behöfde 3 månader för att hinna fram till berget Horeb.

Tänker man sig åter (tvärt emot bibeln), att de öfvergingo Röda emot i en bred och 20 man djup marschordning, så ricker synbarligen hela hafsviken (Suez-viken) ej till.

Hur man än vill analysera denna saga, stöter man på orimligheter, blottade på förnuftigt innehåll. Berättelsen kan endast tros af den, som läser den utan hvarje tillstympelse till eftertanke. Att berättelsen har en kärna är sannolikt, men denna har synbarligen svårt ut till omöjliga proportioner, innan den uppsattes i skrift. Och denna onaturliga utsvällning kallar man "guddomlig inspiration", som bör utan vidare tros.

Den, som kan, han tage det!

Frälsningsarmén.

General Booth och hans fä.

General Booth har tagit jesuithöf-dingen Ignatius Loyala till mönster. Äfven liknar frälsningsarméns segrar jesuiternas, hvilka lyckades dressera anarkistiska vildar i åtskilliga delar af världen till ordning och anständighet. Men hvad armén saknar och nog ständigt kommer att sakna är jesuiternas lärdom. Sjelfva Voltaire, för att nu icke tala om andra stora kättare, uppfostrades i en jesuitskola. Och ehuru han sedan med en glömskande talang bekämpade deras trosläror, upphörde han aldrig att berömma den utomordentliga uppfostran som gafs lärjungarne.

Om man läser general Booths "ordningsstadga för armén", blir man öfvertygad om, att generalen icke allenast har sin fä fullkomligt i sin hand och kan driva dem hvarnt han behagar, utan att han äfven klatschar till dem eftertryckligt från örnen till klöfvarne med sin långa piska. Hans mål är att få dem fullkomligt undergifva sin despotiska vilja. Hela deras lif skall styras, icke allenast deras offentliga, utan äfven privata — icke allenast deras religiösa utan äfven deras politiska och sociala lif. Hans underlydandes lefnadsätt bestämmas strängt och i detaljer. Han är hufvudet och de äro svansen.

Liksom förhållandet varit med jesuiterorden, så skall armén vara allt för dess soldater. De måste förlöfva och gifva sig inom armén. "Ingen soldat", säger Booth, "får fästa sig vid någon, som ej redan är soldat eller sinnad att blifva en sådan. Skulle en soldat förlöfva sig med en officer som sedermera afsäger sig eller förverkar sin plats, eger soldaten rätt att bryta förbindelsen". Personlig heder och besvuren tro skall trampas under fötterna, när det gäller arméns fördel. De ömmaste känslor skola styras, ja till och med dödas på befällning och med "ordningsreglerna". Det är tydligt generalens mening att driva upp fullblodiga frälsnings-soldater af oblandad ras, och han söker ifrigt förekomma korsningar.

Enligt vanliga förhållanden måste man för hvarje stridbar person räkna 4 andra, dels kvinnor och barn, dels gamla personer. Härigenom kommer hela utvandringskaran att uppgå till 3,000,000 människor. Antaga vi vidare, att det fanns 3,000 familjefäder samt för hvarje en ko eller ox och 2 får eller getter, så får man en boskapsjord af 300,000 nöboskap och 600,000 får eller getter. Vidare måste det ha funnits en hel mängd fordon för transport af matvaror, tältper-sedlar och hvad de lånat af Egyptierna, äfvensom för föder åt boskapen; antag ett fordon för hvarje 60-tal familjefäder och 1,000 fodervagnar, hvil-ken gör inalles 6,000 fordon. Man tänke sig blott storleken af en läger-plats för en sådan mängd människor, boskap och tross! Af flera skal är det sannolikt att lägret var, i stort sedt fyrkantigt, och för så vidt människor och boskap något sänkr skulle kunna röra sig, kunde det näppeligen understiga 1 1/2 kvadratmil. Egyptierna, som följde efter, voro väl ej heller så få. Josephus uppskattar Faraos arméer till 50,000 ryttare och 200,000 man fotfolk förutom de 600 utvalde strids-vagnar, som bibeln omtalar. Låt oss också nedsätta denna numerär till 25,000 fotsoldater. Fördelades denna armé på led med 10 ryttare eller 15 fotsoldater i hvarje, och om resp. 15 och fem fots mellanrum mellan led, så måste afståndet mellan armékärens första och sista led hafva uppgått till nära två mil. Inberäknadt mellanaf-ståndet mellan egyptierna och Isra-eliterna, torde de förras eftertrupp hafva befunnit sig omkring 5 mil från hafsstranden, då de senare bröto upp. Dessa 5 mil tillryggalades dock på något mer än tre timmar. I sannin g bra marscheradt!

Och utvandrarna sedan. Bibeln säger att vattnet syntes dem "som en mur" på båda sidor. Häraf följer att de hafsviken ej var så särdeles djup, de ej kunde gå deröfver med tusentals personer i ledet. Antag 20 man i ledet, d. v. s. 150,000 led, och för hvarje led 5 fot. Detta gör en längd af nära 22 mil. Boskapen och trossen erfordrade väl en lika lång sträcka? Antag vidare att man rörde sig framåt med en hastighet af en 1/2 mil i timmen, så åtgår ej mindre än 87 timmar (3 1/2 dag) från det att det första ledet har beträtt sjöbottnen, innan turen kommer till sist ledet. Och likväl låter berättelsen ej blott hela detta tag hinna öfver på några timmar, utan äfven egyptierna hinna ned "midt i hafvet" — en ovanligt (för att ej säga omöjligt) snabb marsch i förhållande till den omständigheten, att man sedan behöfde 3 månader för att hinna fram till berget Horeb.

Tänker man sig åter (tvärt emot bibeln), att de öfvergingo Röda emot i en bred och 20 man djup marschordning, så ricker synbarligen hela hafsviken (Suez-viken) ej till.

Hur man än vill analysera denna saga, stöter man på orimligheter, blottade på förnuftigt innehåll. Berättelsen kan endast tros af den, som läser den utan hvarje tillstympelse till eftertanke. Att berättelsen har en kärna är sannolikt, men denna har synbarligen svårt ut till omöjliga proportioner, innan den uppsattes i skrift. Och denna onaturliga utsvällning kallar man "guddomlig inspiration", som bör utan vidare tros.

Den, som kan, han tage det!

Frälsningsarmén.

General Booth och hans fä.

General Booth har tagit jesuithöf-dingen Ignatius Loyala till mönster. Äfven liknar frälsningsarméns segrar jesuiternas, hvilka lyckades dressera anarkistiska vildar i åtskilliga delar af världen till ordning och anständighet. Men hvad armén saknar och nog ständigt kommer att sakna är jesuiternas lärdom. Sjelfva Voltaire, för att nu icke tala om andra stora kättare, uppfostrades i en jesuitskola. Och ehuru han sedan med en glömskande talang bekämpade deras trosläror, upphörde han aldrig att berömma den utomordentliga uppfostran som gafs lärjungarne.

Om man läser general Booths "ordningsstadga för armén", blir man öfvertygad om, att generalen icke allenast har sin fä fullkomligt i sin hand och kan driva dem hvarnt han behagar, utan att han äfven klatschar till dem eftertryckligt från örnen till klöfvarne med sin långa piska. Hans mål är att få dem fullkomligt undergifva sin despotiska vilja. Hela deras lif skall styras, icke allenast deras offentliga, utan äfven privata — icke allenast deras religiösa utan äfven deras politiska och sociala lif. Hans underlydandes lefnadsätt bestämmas strängt och i detaljer. Han är hufvudet och de äro svansen.

Väderleksministern Gabriels förlägenhet söndagen före jul.

Ett bidrag till kapitlet om "Bönhörelse" af Baruch.

Söndagen före jul var det gudstjänst i den lilla skärgårdskyrkan strax utanför inloppet till Göteborg. Der suttu siffillskare från skärgården, somliga på väg till Göteborg med sill, andra på hemväg, men alla hade de måst stanna der på grund af vindstilla och tjocka. Fyrkvartaren på Vinga satt på sin vanliga plats uppe i koret. Åtskilliga bönder från trakten voro der som vanligt; med hustrur och barn, och äfven några af deras drängar, som voro allvarligt sinnade, hade kommit med; men många voro dessa icke, ty vid den åldern stannar man hellre hemma från kyrkan för att

prata med pigorna i granngården. Men kanske hade de gjort dumt, som stannade hemma den gången, ty i kvinfolksbänkarna suttu många både bonddöttrar och torparflickor i sina finaste helgdagskjortlar och gjorde sig mycket besvär för att följa med den långa predikan, medan de emellanåt sneglade öfver åt karslidan. — Några arbetare från staden hade också gått in i templet, fastän de hade begifvit sig dit ut för sitt nöjes skull — och detta midt på en söndag! De hade ju från barn domen läst och hört berättelser om folk, som drunknat eller eljes råkat i olycka, derfor att de vanhelgat sabbaten. Men de vägade ändå lustsegla i dag och trodde, att de många kullseglingarne på sabbaten, som de hört talas om, icke så mycket berodde på guds straffdom, utan fastmer derpå, att de flesta människor inte ha tid att lustsegla på någon annan dag än söndagen, och således icke heller kunna segla omkull på någon annan dag.

Utom stadsborna, som suttu i ett hörn tillsammans, var nog församlingen rättrogen kristen, men ändock

tycktes icke andakten vara så synnerligen stor under predikan. Kanske var det prestens fel, ty det var just icke lättfattligt, det som han sade. Men när predikan var slut och börnerna började, då kunde man tydligen märka, att alla hörde på och voro andäktiga och deltago med både min och hjerta — alla utom stadsborna, ty en af dem hviskade till de andra: "Se, nu äro de minsann alla med, när de veta, att det snart är slut." Men orsaken var kanske snarare den, att hvar och en hade något att bedja gud om, som han gerna ville få uppfyllt och derfor blef andakten så brinnande. Och när presten kom till de orden "en god och tjenlig väderlek", då lade han tonvikt på hvar stafvelse, och gjorde sedan ett uppehåll, liksom menade han, att den bönen framför att behöfde begrundas. Och så tyckte äfven hans åhörare; ty då böjdes hufvudena djupare, händerna korsades med fastare tag och ur alla de troendes bröst stego som en enda bedjande suck börnerna mäktigt mot höjden. Alla fiskarna både om klart väder och segelvind. Men de, som voro på

väg in till staden, både om vestlig vind, och de, som voro på hemfärd ville somliga ha den nordlig, andra sydlig, allt efter som de voro från södra eller norra skärgården. Och fyrkvartarn på Vinga, som haft sådan möda att komma in till kyrkan, hyste ett svagt hopp, att Herren till belöning för hans nit skulle låta det blåsa upp från öster, när han nu skulle återvända till sin ensliga klippa i hafsbandet. Bönderna väntade med ångsan, att det måtte bli kallt, för att kälén skulle gå ned i åkrarne, och sedan komma mycket snö för skogs-korslornas skull, och derfor både de om köld och snöfall. Men deras drängar, som nu fingo lata sig med slöjd och dylikt framför brasan, i stället för att släpa med skogshygget ute i djupa snön, önskade i sitt hjerta att bara vintern för all del måtte fortåra. Och på kvinfolksidan tyckte många att nog finne det komma snö, men det blida väderet ville de ha kvar; ty der det kallt, så var det för svårt för den, som hvar morgon skulle köra mjölken den långa vägen in till staden. Stadsborna ha icke bedt några bö-

ner med, men när gudstjensten var slut, sade en af dem till de andra: "Så snart jag hör den der bönen om god och tjenlig väderlek, kommer jag att tänka på, när bönderna i min hemsoken kommo till prosten och klagade öfver det myckna regnandet och undrade, om inte han kunde bedja för dem att regnet skulle sluta upp. "Jo, det kan jag väl göra, om ni vill", sade prästen, "men jag tror rakt inte det lönar mödan, så länge den här vestliga vinden står sig."

Erkeengeln Gabriel, som har den viktiga posten som minister för väder och vind, mottog genast en rapport om alla de olika önsknningar, hvilka uttalats vid gudstjensten i den lilla skärgårdskyrkan. Men så erkeengel och minister han var, hade han ganska svårt att veta, hvad han skulle föreslå för åtgärder i frågan. "Människorna äro ena svarhandterliga understår" — tänkte han, "tacka vill jag de upplysta innevärnarna på Mars, de ha åtminstone kommit ifrån den der barnsliga föreställningen, att

"Det fins intet rum i armén för dem, som ha en egen vilja och som önska gå sin egen väg." Detta smakar visserligen en smula despotism, men i generalens ögon är det "höjden af all personlig frihet". Hans soldater ha ju sin fulla frihet att bli goda; och domaren, som säger hvad som är godt, är general William Booth, hvilken eger "guds ande". Denne ande inspirerar honom också att använda kassan till hvad han behagar.

För att Boothisterna ej skola falla på den idén att börja reflektera, föreskrifver den fiffige generalen dem hvad de få läsa och icke läsa. De kunna med uppbyggelse läsa: "bibeln, Stridsropet och våra egna publikationer". Dessa skrifter innehålla allt hvad en frälsningssoldat behöfver veta, och eftersom de alla utom bibeln äro utgifna af Booth, kunna de läsas "med stor fördel" såväl för generalen som för menige man.

Sådana äro denna gudfruktiga de- spottims stadgar och förordningar. Booth är mer än frälsningsarméns påfve. Kristi ställföreträdare i Rom är oförlbar, men kan ändock ej göra något utan kardinalrådets samtycke. Kristi ställföreträdare i frälsningsarméns hufvudkvarter är mäktigare. Han är absolut. Han väljes icke. Han har utsett sig sjelf. Han utser alla de andra. Han har all makt, alla inkomster och all egendom. Utan honom finnes ingen. Han är arméns hufvud i ordets fulla bemärkelse. Han tänker för dem. Hans vilja är deras lag ända in i de minsta detaljer. De krypa för honom. Derigenom att han tillvilligt sig all egendom, äro de helt beroende af honom. Hela saken är en lysande tribut åt hans organisationsförmåga. Men icke är det sjelfständiga män och kvinnor han organiserar. Det är en lätt sak att organisera får.

G. W. Foote.

Guds underbara vägar.

Da jag en afton satt på Novilla, arméns lokal här i Malmö, uppsteg en omkring femtioårig "hallelujakvinna" och aflade följande vittnesbörd: "Pris ske gud ty jag är frälst och lycklig denna afton; men jag skall tala om för eder, kära vänner, att det var mycket nära, att jag ej fått förkunna det för eder i afton. Da jag gick hemifrån, hade jag ett öre, och kunde således ej betala de tio öre, som det kostar för att få komma in, men jag tänkte: gud hjälper mig nog, och i mitt hjerta bad jag en tyst bön till honom. Jag sade: "Herre, du ser att det fattas penningar till att betala inträde, och om du ej gifver mig dem, så slipper jag ej in. Herre, gif mig därför de sjelf tio öre, så att jag får slippa in. Amen."

Och se nu mina vänner på ett hur underbart sätt gud bönhörde mig. Da jag kom in på gården, såg jag en liten pojke tappa en tiöbring ur handen utan han märkte det. Och jag böjde mig genast ned efter tiöbring och tog den samt betalade dermed min biljett. Sen I, kära vänner, hur underbart gud hjälper de sina. Hade han ej låtit den lille gossen tappa sin tiöbring, så att jag såg det, hade ju jag ej i afton konnat tala för eder att jag är frälst och lycklig. Pris ske gud! Halleluja!"

Och kören af frälsningssoldater stående in: "Halleluja".

Emil van Mork.

Hvar och en bör ha ett eget exemplar af Tänk sjelf, som kan sparas.

vel till stor del på detta allmänna missnöje; folk börjar rent af tro, att styrelsen hvarken vill eller kan göra något för sina undersåtar. Man börda för längesedan ha följt mitt råd att sända en ny ambassadör, helst en af det kungliga huset, med till provinsen Jorden för att stärka regeringens anseende i den landsändan. Hvad mitt departement beträffar, så får jag då aldrig annat än otack för mitt besvär, hur jag än söker ställa. Det är riktig tur, att vi icke ha ministeransvarighet här i riket, ty då hade jag för längesedan blifvit afsatt som offer för det allmänna missnöjet med min förvaltning". Så tänkte den stackars ministern Gabriel för sig sjelf.

När han så läst igenom rapporten ännu en gång, fann han, att frågan om väder och vind i Göteborgs skärgård hörde till de mindre viktiga ärenden, som få afgöras af ministrarna på egen hand. Derpå beslöt han infordra ett förslag i frågan från sin meteorologiska byrå, och under de närmaste dagarna, till dess förslaget kunde inkomma, befälade han, att dimman och vindstillan skulle fortfarande oförändrade för att icke göra någon orätt. Hur det sedan gick, ha vi ännu icke hört något om.

Uppmana öfven andra att prunumerera!

Inga pengar till hednamissionen.

Den bekante Afrikaresanden, docenten i Lund, fril H. v. Scherwin, har nyligen dock endast som manuskrift i liten upplaga, utgivit en broschyr: *Stafveri och slafhandeln i Afrika*. G. H. T. anför såsom "kännetecknande för den lilla skriftens syfte" författarens slutord:

Sorgligt nog har "humanitetshumbogen" och den falska människokärleken, på senare tid vunnit insteg äfven i Sverige. Sådant finnes hos många, som skänker sin kanske sista skärf till hednamissionen, men deremot med likgiltighet äser sin granne trycksak af det djupaste elände, utan att söka fria honom derut. Huru sorgliga äro icke dylika yttringar af missriktad känslösamhet! Huru kunna vi ömma för slafvarne i Afrika och undgå att gripas af medlidande för de ännu mycket olyckligare hvita slafvarne, vi dagligen kunna se omkring oss. Slafhandeln är en skamfläck för menskligheten, det är sant! Men hvar för rikta vi utslutande vår uppmärksamhet på denna handel, då den drifves med Afrikas barn, och öfverser dermed, när der drifves med våra egna? Idkas icke en skändlig människohandel äfven med de våra? Huru många svenska kvinnor exporteras icke till Danmark och Tyskland, hvarifrån de efter en tids förlöpp reexporteras hit, likt osjäliga djur! Äfven inom vårt eget land finnes affärer, hvilkas specialitet är handeln med våra medmänniskors kött och blod. Här i Sverige så väl som i Afrika finnes slafmarknader, der menniskor säljas och köpas. Enda skilnaden dervid är, att hos oss det öfvergifna barnet och den orkeslöse gubben utlemnas till den minstbjudande, då deremot negerslafven tillerkännes den som betalar högsta priset.

Och du, svenska kvinna, hvars högsinta hjertelag utgör grundkapitalet, milliarder värdt, i det fosterländska företaget, du tror dig för visso göra en god gerning, då du sänder dina penningar och gåfvor till främmande land för att der, såsom du håller för, bistå de nödställda och befrymja utbredandet af den tro, hvilken du bekänner. Hvi går du öfver hafven med ditt kärleksfulla sinne, af hvilket vårt älskade fädernesland har så stort behof? Hvi egnar du icke framför allt dina krafter åt dem, som stå dig närmast? Vänd din blick från de andra landen; inom Sveriges gränser finnes ett fält tillräckligt stor för din välsignelsebringande verksamhet. Det må visserligen i något afseende tjena dig till ursäkt, att konsten att göra godt är en svår konst, men du förmår i alla händelser lättare bedöma, hvar hjälpen bäst behöfves, i din egen närhet än i långt aflägsna landsänder. Låt andra skänka böcker och bekländningspersedlar åt små kineser, patagoner eller negrer, hvilka i sjelfva verket ingalunda hafva behof deraf. Låt andra större och rikare folk, om det behagar dem, underhålla missionen i hednaland, och betänk framför allt, att i Sverige, ditt fosterland, många finnas, hvilka du kan lindra, många, hvilka du kan lifvra, många, hvilka tårar du kan aftorka, många, hvilka du kan lemna tröst i bedröfvelsen! Egna icke dina krafter åt företag, hvilka egentliga ändamål du är oförmögen att sjelf klart uppfatta; fast dina blickar på verkligheten i din närhet och låt dem icke irra bort till de töckniga ideal, som ofta bedrägligt lockande hägra i det fjerran."

Hvar och en bör ha ett eget exemplar af Tänk sjelf, som kan sparas.

Praktisk kristendom.

Från Norra Amerikas vestliga del, Apalachicola, berättar tidningen "Apalachicola Times" den 24 sistlidne juni följande ohvilliga tilldragelse, som rör sig om en af våra landsmän:

För någon tid sedan hitkom en svensk målare till staden och orhöll ett tillfälligt arbete hos Robert Hanlon. För några dagar sedan började han på flera ställen visa tecken till sinnesförvirring, hvarför han ställdes under uppsigt och slutligen blef förd till hospital. I fredags natt förra veckan, sedan han autog att en hvar rundtomkring hade dragit sig tillbaka, gick han in på hospitalens bakgård och tog en yxa, lade sin högra hand (han är vensterhänt) på en huggblock och högg af handen. Armen lings under armbågen högg han sex å åtta gånger och slutligen högg han af handen vid handleden. Han gick sedan och skaffade en handduk och med denna förband han den skadade handen.

En värderksa observerade honom följande morgon då hon steg upp. Han hade då bundit den skadade underarmen upp mot skuldran. Armen blödde ännu mycket, och det är förvånande, att mannen icke under natten förblödde. Sjuksköterskan badade den skadade och stympade armen, som sedan förband af dr. Rush. Patienten jemrade sig mycket, då köttidorna inpassades på sin plats, och slutligen måste klorform användas.

Den afluggna handen fans samman morgon på gården vid sidan af blocket.

När doktorn frågade honom, hvarföre han afhuggit sin hand, svarade han, att han följt bibels uppmärning som säger: "Om din hand är dig till förargelse, så hugg den af". Hans högra hand hade stult och sålunda varit honom till förargelse.

Den olyckliga uppgifver sin adress sålunda: William Fobury, Landsconner, Sweden, berättar Stockholms-Tidningen.

Han var en af de få, som tro Jesu bud på allvar. Huru många kristna finnas i vår utilistiska tid, som äro villiga att gå och göra sammalades? Och dock kalla sig nog alla gudbevarare för — kristna!

Se, gud är stor: i honom allting röres och allt i honom lif och anda har; ju mördarns arm då utaf honom föres, från offret tar han kraften till försvar.

Se, gud är stor: fast han kan alla hjälpa och fast han vill att blott det goda sker, så täckes honom det likväl att stölpä den arme, som på nödens brant han ser.

Se, gud är stor: sig värdigt han det visar, då detta allt blott på hans vilja sker, och därför också man hans storhet prisar, och man för allting honom äran ger.

Se, gud är stor! Ditt lof åt honom bringa med jorden och med himlarna; kring hela skapelsen må jublet klinga: Se, gud är stor, halleluja.

Emil von Mork.

Djurens sjäslif.

Efter Charles Darwin.

Liksom människorna känna djuren glädje och sorg. Deras sinnesrörelser äro lika våra. Om de bli förskräckta, darra lemmarna, hjertat klappar, musklerna slappna och hären resa sig. Missnöjsheten, fofrens barn, får hos de vilda djuren ett mycket betecknande uttryck. Mod, feighet, temperament hos individer af samma släkte äro olika hos djuren såväl som hos människorna. Hämndkänsla, tillgifvenhet, moderskärlek uppstå hos djur och menniskor af samma bevekelsegrunder. De flesta mera sammansatta sinnesrörelser äro gemensamma för människorna och de högre djuren. Hunden är svart-sjuk om sin husbondes kärlek, hvilket visar, att djuret ej blott känner kärlek, utan äfven längtar efter att se sin kärlek besvarad.

Djuren ha hederskänsla. De tycka om beröm och erkännande. Hunden, som får förtroendet att bära en korg åt sin husbonde, ligger i dagarna en god portion stolt och sjelfbetänhet. En stor hund fördrar en liten hunds gläfs, och detta kan de man kalla storsinnet. Man har iakttagit, att apor ej kunna fördrå, att man skrattar åt dem. Af stor vikt äro de på en högre intelligens tydande egenskaperna, emedan dessa utgöra grunden för utvecklingen af högre andliga krafter.

Djuren visa tydliga tecken till glädje vid omväxling, och lida af enformighet. Alla djur uttrycka förvåning och många nyfikenhet. Hämningsskriften, hvilken hos menniskor, isynnerhet hos vildar, är mycket stark, yttrar sig på ett komiskt sätt hos aporna. Inlet af de lägre djuren efterhärmar frivilligt människans rörelser. Iakttagelseförmåga, hvilken ju är en af de viktigaste egenskaperna för människans förstånd utveckling, felas ej heller djuren. De ha också minne, fantasi och till och med drömmar. Likaså äga de till en viss grad reflexionsförmåga och förstånd. Det är emellertid oftast ganska svårt att skilja mellan förståndets och instinkterns yttringar.

Hvar och en bör ha ett eget exemplar af Tänk sjelf, som kan sparas.

Hvar och en bör ha ett eget exemplar af Tänk sjelf, som kan sparas.

Hvarken fullkomligt goda eller fullkomligt onda.

Kyrkan lärar att menniskan är helt och hållet förderfvad och rättfärdigard dermed guds och sitt eget tyranni öfver en i slafveri fängslad mensklighet. Men det enda bevis, som skulle kunna finnas för sanningen af detta påstående, vore i så fall kyrkans egen historia. Men verkliga sanningen är, att vi äro både goda och dåliga. Äfven den sämste kan göra en god handling, och den bästa göra sig skyldig till dåliga handlingar. Den djupast sjunkne kan uppriktas, och den som kommit allra högst kan falla. Att menniskosläktet är deladt i två stora klasser, syndare och syndfria, är helt enkelt en lögn. Om t. ex. en stor olycka inträffar, kan man se män, som af kyrkan fördömts såsom helt och hållet förderfvade, skynda till vid svaga kvinnors förvillade nödrop och utan tanke på sig sjelfva rusar mot döden. De hafva gjort handlingar, som vittna om sådant ädelmod och sådan sjelfupoffring, att millioner belönar dem icke blott med sin beundran utan med sina tårar. Mer än tro, mer än all religion är dock den allmänna människokärleken — och tid efter annan, ut på det stormiga havet, eller bland försätliga klippor och skär vid en fatlig kust, eller bland rasande lågor utføres af ett ädelt hjerta, af en storslagen själ och annat stordåd, som strålar likt en oförgånglig stjärna och på det mest glänsande sätt vittnar om de religiösa dogmernas eviga lögn.

Uppmana öfven andra att prunumerera!

Ingen behörig eger inträde.

Från engelskan.

Kyrkan har fördömt män och kvinnor för det de icke godkänna hennes doktriner. Den har fördömt själen för dess otro.

Denna orättvisa har nu fördragits allt för länge.

För första kristendomen af det skal att den är oförnuftig, att den ej kan bevisa sina påståenden. I stället för att bemöta inkasten emot denna religion och gendrifva dem, hafva kristne prester och predikanter beljugit och förföljt dem, hvilka hafva betvivlat grunderna för deras trosbekännelse. Det första och sista skyddet för en religion är dess helighet. Då menniskor icke kunna försvara sin trosbekännelse i öppen diskussion, väjda de till staten att upprätthålla den såsom något heligt, och då de inrista på templens portar orden: "Ingen forsk-ning", tro de, att det, som är der inom, är säkerhet för forskningen.

Om hvad kyrkan lärt såsom sant icke är sant, så är det föfångt att befälla menniskan att ej forska, ty det är just detta kon ej skall upphöra med för än hon blir öfverlygd att hon icke bedrages. Vi böra icke toletera tvång. Det började korståget mot falskheten stannar icke vid porten, på hvilken presten skrifvit: "Ingen behörig eger inträde." Vi läsa der i stället: "Detta är den port som måste uppbrytas." De ting, som halstämpas såsom "heliga" äro just de som måste undersökas. Vi måste noga akta oss för allt som bedrifves i mörkret. Vi böra ej tro på något utan bevis. Det enda som kan frälsa kristendomen är att bevisa sanningen af dess påståenden. Kan detta icke göras är den dömd till undergång. Vi tro att den är falsk och att den snart skall undergå falskhetens öde.

Lösnummer af Tänk sjelf!

finnas i Helsingborg hos Gummesons Tidningsexpedition, Borgströms cigarrhandel, Arbetets expedition och Urmakare Ljungqvist; Malmö i Gamla tidningskontoret, och allmänna tidningskontoret, Engelbrektsgratan; i Kristianstad i C. A. Ekelundhs cigarraffär; i Ystad hos Svarfvaren J. W. Tönnessen; i Gammelstorp och Ysane hos Aug. Joh. Löngqvist; i Hörby & Hörby-Postens expedition.

Ljus och Frihet KALENDER

för Sveriges fritt tänkande medborgare. Utgifven af Viktor E. Lennstrand. 1891.

Innehåll: Fritänkarens julång. Af E. Hellborg. — En folkfara. Af Hjalmar Branting. — Julen. Af en unitarie C. G. Nyblens. — Gudstjenst. Af Elna Tenow. — Ateismen eller Teismen. Parallell af D—L. — Gud allena äran Af J—y Bryn. (med illustrationer). — Konrad Deubler. Med porträtt. — Bilder från underklassverlden. Skiss af ***. — Några kulturbilder från kvinnoverlden. Af Viktor E. Lennstrand. — Tankar om lidandet. Af Fedor Dostojewski. — Ingersoll. Biografi med porträtt — Knut Wicksell. Biografi med porträtt. — Kristendomens bedrägerier under medeltiden Af V. E. Lennstrand. — En hädare. Af Victor Hugo. — Olika uppfattning. Af Isidor K.

Med kalendern Ljus och Frihet erhålles gratis ett bihang innehållande 6 komiska bilder ur en fransk bibel.

Pris: (föret 75 öre) nu endast 35 öre. OBS! 100 sidor text. Elegant utstyrel. Rekviritioner expedieras från G Walfrid Wilhelmssons boktryckeri, Drottninggatan 100, Stockholm.

Vid större rekviritioner erhålles 25 % rabatt.

Och Herren Gud planterade. Och himmelens fönster öppnade sig och ett störtregn kom öfver jorden. Och Gud gjorde de två stora ljusen, det större att herska öfver dagen, det mindre att herska öfver natten. 1 Mos. 1: 16.

Illustrationsprof ur bihanget till Ljus och Frihet.

Redogörelsen för Viktor Lennstrands verksamhet i Skåne m. m. uppskjutes till nästa nummer.

Hvart tog gud vägen?

För 2 å 3 veckor sedan kom en kristlig predikant till Mörkön och anhöll att några fiskare i sin båt skulle föra honom öfver till Egelstad. Innan predikanten steg i land varnade fiskarnas honom för en folkliken tjur, som gick på bete. Men predikanten svarade sarsvarefullt: "Åh, för mig är det ingen fara. När man är i guds hand, behöfver man ej frukta något. Gud lever än, trots allt hvad fritänkarna i sin otro säga, och den gud, jag tjonar, förmår äfven beskydda sin tjonare". Gudsman steg i land och fiskarna lade ut från stranden. Men väl utkomne på sjön fingo de höra de mest förvillade nödrop från land: ro hit! ro hit! Och när de sågo dit, fingo de se den af "lofvande gud" beskyddade tryggs gudsman springa för lifvet mot stranden med tjuren ursinnigt efter. Och hade icke de ogudaktige fiskarna förbarmat sig öfver den på allsmäktige gud troende predikanten, hade denne säkert på ett mycket obehagligt sätt fått erfara hvad det vill säga att tro på gud.

På orter der afbehandlingar ej finnas, böra sådana med senaste bildas. Skrif till Utilistiska samfundets öfverstyrelse, Tunnelgatan 12, Stockholm, erhåller Ni program, stadgar och alla de upplysningar Ni vidare önskar.

Goda råd!

Sänd I krona, helst i remissvevel, post-förskott, eller, i nödfall, i fri- eller postsparmärken, de sonare klistrade på kort, till A. Hansson, Tomellia, jemte edert tydliga adress inom Oktober månads utgång, och Ni får under följande månad Eder tillsändt 100 goda råd, hvar af ett enda är långt mer värdt än hvad alla kosta. Bland råden förekommna åtskilliga recept, deribland "ösvikligt medel mot sjusjuka", mot svära bursår o. s. v. För öfrigt äro råden af så praktisk art, och grundade på lång och djup lifserfarenhet, att Ni under alla lifets förhållanden kan finna ledning deraf. — Den som vill blifva frisk, lycklig, oberoende och ansedd; den som vil blifva lycklig i kärlek och äkten-skap bör inte församma att skaffa sig dessa råd. — Ingen humbug, — namnet är en säker borgen deremot! Ofrankerade bref mottagas icke. Rekvirera genast, för att bli först expedierad!

I kommission: Tre religionsfilosofiska afhandlingar af John Stuart Mill. Öfvers. af dr Hjalmar Ohrrwall. . . . . 1: 50 De sexwilda frågorna af dr Knut Wicksell. . . . . 1: — Föredrag af dr Knut Wicksell hållna und. vintern 1876—87 1) Om Prostititionen, häft. I—: 75 1) Om folkförökningen i Sverige, häft. II . . . . .: 75

Skånes Allehandas boktr., H. bg. A. Hansson, Tomellia.

Glöm ej prunumerera på Tänk sjelf!

Från Fritänkarens expedition

Bryggaregatan 25, 3 tr., Stockholm, kunna rekvireras följande skrifter: De fyra evangelierna, deras uppkomst och historiska värde, föredrag hållet på Svenska teatern i Stockholm den 4 april 1889 af Viktor E. Lennstrand 25 öre Hvarför utprädder jag mot kristendomen? Föredrag för hvilhet Viktor E. Lennstrand blifvit dömd till 6 månaders fängelse . . . . . 25 "

Head hafva myndigheterna utträtat med sitt straff? Föredrag hållet vid Lill-Jans inför 5,000 åhörare, åtaladt af stadsfiskal A. Lindén i Norrköping . . . 25 "

Fins det ett lif efter detta? 2dra upplagan föredrag af Viktor E. Lennstrand . . . . . 26 "

"Gud". Det föredrag för hvilket Viktor E. Lennstrand uttit fängslad . . . . . 20 "

Svar på tal till prosten H. A. Witt af Viktor E. Lennstrand . . . . . 12 "

Republiken, den allmänna rösträtten och fritänkariet; föredrag hållet af Viktor E. Lennstrand i Stockholm med anledning af folket på vid franska eskaderns besök derstädes, 10 "

Socialism och utilism; föredrag af Viktor E. Lennstrand å Mosebacke salong samt hrr Brantings och Lennstrands anförande vid diskussionsmötet derstädes . . . . . 10 "

Närgra ord till de kristne af G. W. Foote . . . . . 4 "

Om ateismen . . . . . 2 "

Är civilisationen en frukt af kristendomen? . . . . . 2 "

Är du kristen? . . . . . 2 "

do 75 ex. 1 kr., porto 20 öre

do 75 ex. 1 kr., porto 20 öre

Hvem bör blifva fördömd om kristendomen är sann? För denna skrift har herr Alfred Lindkvist blifvit dömd och af-tjenat en månads fängelse, ehuru Viktor E. Lennstrand för utgifvandet af samma skrift två gånger af jury blifvit frikänd . . . . . 4 "

Det nya samhället, af Edvard Bellamy (med författarens porträtt) . . . . . 2 "

do 75 ex. 1 kr., porto 20 öre.